



ActiZ Position Paper - Rondetafelgesprek Wet Versterking Regie Volkshuisvesting (WVRV)

25 april 2024

De vergrijzing van Nederland is geen toekomstbeeld: we zitten er middenin. Nederland staat voor een enorme uitdaging om ouderen van voldoende woningen en goede zorg te voorzien. Zorgaanbieders zijn hier al nadrukkelijk mee aan de slag. Maar een versnelling in de uitvoering is nodig om echt stappen te zetten. ActiZ verwacht dat de Wet Versterking Regie Volkshuisvesting (WVRV) hier positief aan kan dragen en de nodige randvoorwaarden biedt voor uitvoering. Namens ActiZ zal [Anja Stunnenberg](#) op 25 april aanwezig zijn bij het rondetafelgesprek. Zij is lid van de ActiZ-kerngroep Wonen & Zorg en bestuurder van zorgorganisatie Markenheem.

Urgentie door vergrijzing

De cijfers zijn duidelijk. De komende jaren groeit de Nederlandse bevolking naar vijf miljoen 65-plussers in 2040, met een verdubbeling van het aantal 90-jarigen. De vraag naar zorg neemt toe, de hulpvraag wordt complexer, wachtlijsten voor het verpleeghuis lopen op (nu al staan ruim 22.000 mensen op de wachtlijst), evenals de zorgkosten. Meer kwetsbare ouderen wonen thuis, er ligt een grote druk op de thuiszorg en het geschikte woonaanbod voor senioren stagneert. Tegelijkertijd neemt het aantal mantelzorgers af en gaat een toenemend aantal zorgprofessionals de komende jaren met pensioen. Zorgaanbieders en zorgprofessionals voelen zich gesterkt door het duidelijke advies van de [Staatscommissie Demografische Ontwikkelingen 2050](#): *De vergrijzing van Nederland heeft in toenemende mate effect op ons zorgstelsel, onze samenleving en economie*. De staatscommissie roept de politiek op om Nederland beter voor te bereiden op deze 'dubbele vergrijzing'.

ActiZ is de branchevereniging van bijna 400 ouderenzorgorganisaties die met circa 500.000 medewerkers verpleging, verzorging en thuiszorg (VVT) bieden aan ruim 125.000 mensen in verpleeghuizen en bijna 2 miljoen kwetsbare mensen thuis. Hiermee vertegenwoordigt ActiZ 90% van het aanbod in de VVT. Daarnaast bieden leden van ActiZ eerstelijnsverblijf en geriatrische revalidatiezorg.

Huisvestingsopgave voor ouderen

Met oog op de vergrijzing willen en moeten ouderen langer thuis wonen en indien nodig daar langdurige zorg en ondersteuning ontvangen. In hun vertrouwde omgeving en buurt. Om de zorg thuis goed te faciliteren is de bouwopgave van 170.000 nultrredenwoningen, 80.000 geclusterde woningen en 40.000 zorggeschikte woningen tot in 2030¹ doorslaggevend. Zeker gezien het feit dat het aantal verpleeghuisplaatsen in Nederland door het demissionaire kabinet is gemaximeerd op het huidige aantal van 130.000.

¹ Zoals benoemd in het programma Wonen en zorg voor Ouderen, VWS en BZK 2022

1. Sturing op de samenstelling van de woningvoorraad, waaronder huisvesting voor aandachtsgroepen en ouderen;

Alternatief voor het verpleeghuis

Op dit moment staan er ruim [22.000 ouderen op de wachtlijst](#) voor het verpleeghuis en dit aantal neemt gestaag toe. De groeiende groep ouderen met een zware zorgvraag zal daarom 'thuis' moeten blijven wonen. Dit thuis kan ook een nieuw thuis zijn waarvoor verhuisd wordt. De toevoeging van met name de zorggeschikte woningen is bedoeld om mensen met verpleegzorg thuis passend zelfstandig te laten wonen.

Clustering

Om ouderen hierin te faciliteren pleit ActiZ ervoor om zo snel mogelijk de perverse prikkels die woningdelen en woningsplitsen onaantrekkelijk maken te elimineren. Maak het bijvoorbeeld makkelijker voor ouderen om in elkaars nabijheid en samen te wonen. Clustering draagt bij aan samenredzaamheid en voorkomt de noodzaak voor professionele zorg of stelt deze uit. Daarnaast voorkomt clustering eenzaamheid en daarmee een potentiële zorgvraag. Veel zorg komt namelijk voort uit eenzaamheid. Ook voor de werknemer maakt dit het leveren van zorg eenvoudiger: minder reistijd voor schaarse zorgmedewerkers. Een ander positief effect van dit soort oplossingen is dat doorstroming op de woningmarkt realiseert. Ouderen kunnen zo een lange verhuisketen op gang brengen.

Bouw voor alle ouderen en meng doelgroepen

Het bevrozen van het aantal verpleeghuisplekken maakt het essentieel dat er tijdig voldoende geclusterde woonvormen en zorggeschikte woningen worden gerealiseerd. Wij willen benadrukken dat substitutie van zorggeschikte woningen door geclusterde woningen geen oplossing is. Bouw voor alle ouderen, van vitale ouderen tot ouderen met een complexe zorgvraag (verpleegzorg thuis). Maak de woningen in de basis altijd levensloopbestendig. Daarnaast pleit ActiZ voor gemengde buurten en wijken waarin ouderen kunnen (blijven) wonen en jongeren ook. Dit komt de 'samenredzaamheid' en community vorming van buurten ten goede.

Randvoorwaarden

Een randvoorwaarde bij de bouwopgave is de aandacht voor de leefomgeving. Allereerst geven ouderen aan dat zij oud willen worden in hun eigen omgeving. Ten tweede dient de leefomgeving geschikt te zijn voor ouderen om zo zelfstandig mogelijk te kunnen participeren. Hierbij doelen we op de aanwezigheid van de *triple A* (Arts, apotheek en Albert Heijn/Aldi). Daarnaast moeten ouderen een beroep kunnen doen op anderen in de nabije omgeving, al dan niet ondersteunt met digitale middelen. Oud worden in de eigen leefomgeving en zelf- en samenredzaamheid vergroten de kans dat een deel van de ondersteuningsvragen in de eigen omgeving kan worden opgevangen. De professionele zorg wordt zodoende verlicht.

Andere randvoorwaarden waarmee meer gestuurd kan worden op de bouwopgave voor ouderen en aandachtsgroepen is het aanwijzen van projectlocaties, het verkorten van procedures en voldoende financiering. Gemeenten zouden hierin voortrekker kunnen zijn.

2. Procedurele versnelling

Ouderenzorgaanbieders beschikken over expertise die bijdraagt aan het realiseren van passende woonvormen en hebben inzicht in de huisvestingsbehoeften van ouderen. ActiZ pleit er daarom voor om ouderenzorgorganisaties vaste partner te maken bij het formuleren van de regionale en lokale woonzorgvisie. Een mooi voorbeeld van het betrekken van de ouderenzorg is de onlangs getekende regionale woonzorgvisie in regio West-Overijssel. Hier waren 11 ouderenzorgorganisaties betrokken en werden vertegenwoordigd door één ambassadeur, zie [nieuwsbericht ActiZ over de regionale woonzorgvisie](#).

Daarnaast ziet ActiZ graag dat gemeenten bouwlocaties toewijzen voor woningen in de vrije sector en ze voor het sociale woningsegment sturen op prestatieafspraken. Het is belangrijk dat er bij deze

projecten ruimte is voor diversiteit in bevolkingsgroepen. Voor de samenredzaamheid is het niet wenselijk dat ouderen enkel met ouderen wonen. Zorg in plaats daarvan voor een goede mix aan jonge en oude bewoners die naar elkaar omkijken en elkaar helpen waar nodig. Gemeenten kunnen daarnaast voorrangregelingen hanteren voor ouderen om snel in aanmerking te komen voor een passende woning. Bijvoorbeeld wanneer zij een grotere woning achterlaten of verhuizen naar een geclusterde woonvorm.

3. De rol van gemeenten, ook in relatie tot provincies

Volgens ActiZ kan de gemeente ook op andere onderdelen regievoerder zijn. Zo kunnen zij een actieve rol spelen in het overzien van de lokale opgave en zijn zij verantwoordelijk voor het maken van regionale afspraken over de verdeling. Tevens zien wij de gemeente graag als voortrekker in het proces om tot afspraken te komen. Ze kunnen actief veldpartijen in alle fasen van het proces betrekken om zo vanuit alle expertises invulling te geven aan de bouwopgave. Momenteel zijn er grote verschillen tussen gemeenten in de mate waarin ze deze rol proactief vervullen. Wij zien dan ook graag dat de nieuwe WVRV bijdraagt aan de bereidheid van gemeenten om regie te voeren, mee te denken, locaties aan te wijzen en de juiste financiële prikkels te hanteren. Daarnaast roepen we gemeenten op om te leren van andere gemeenten die succesvol zijn met hun woonzorgvisies en wijze van monitoring, zoals in West-Overijssel.

Contact

Voor meer informatie of vragen, neemt u contact op met ActiZ via:
Olfert Koning (o.koning@actiz.nl / 06-2902 0035) of Thomas Oostlander (t.oostlander@actiz.nl / 06-8296 3697)